



Рік незламності





РІК ПІДТРИМКИ

До повномасштабного вторгнення Росії у міста і громадах України активно розвивались системи протидії та запобігання домашньому і гендерно зумовленому насильству. У 30 населених пунктах це відбувалося за підтримки проєкту "Міста і громади, вільні від домашнього насильства".

24 лютого змінило життя мільйонів українців. Велика частина мешканців Сєвєродонецька, Маріуполя, Мелітополя, які були та є партнерами проєкту, пройшовши пекло війни, стали внутрішньо переміщеними особами чи біженцями. Частина мешканців Херсона теж або виїхали з міста, або залишились й таємно боролися за повернення міста під українські прапори. Мешканці Краматорська, Костянтинівки, Добропілля, Миколаєва змушені жити по суті на лінії фронту.

Попри всі ці умови проєкт "Міста і громади, вільні від насильства" продовжив підтримувати тих, хто цього потребував.

У лютому для внутрішньо переміщених осіб із Северодонецька, Маріуполя, Мелітополя, Херсона запрацювали Денні центри соціально-психологічної допомоги, які здатні надавати послуги як очно, так і дистанцій.

Лише за місяць роботи фахівці допомогли майже пів тисячі українців.



Для оперативного реагування на виклики війни за ініціативи Офісу Віцепрем'єр-міністерки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України та за підтримки UNFPA, Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні вдалося відкрити п'ять Центрів допомоги врятованим.

За час роботи, станом на лютий, вони надавали послуги майже 9 тисяч разів.



Адаптуватися до нових реалій довелося і фахівцям мобільних бригад соціально-психологічної допомоги UNFPA. Окрім надання підтримки постраждалим від домашнього і гендерно-зумовленого насильства, допомагають і тим, хто постраждав від травм чи насильства пов'язаного з війною. **Станом на 17 лютого 2023 року, мобільні бригади загалом надали допомогу майже 70 тисячам осіб.**



ІСТОРІЇ СТІЙКОСТІ

К

коли Україна тимчасово втратила контроль над Херсоном, соціальні працівники, які залишились у місті, не припиняли свою роботу.

Таємно від окупаційної влади продовжував працювати притулок для постраждалих від домашнього насильства. Ризикуючи власним життям всі десять місяців окупації фахівці та фахівчині продовжували надавати допомогу жінкам та дівчатам.

Історія їхньої стійкості – далі.

“Я розумів, що працівники у жодному разі не припинять роботу”

“Війна для мене, як і для всіх, почалася неочікувано. Тоді, у мирному Херсоні, у це не вірилося”, – пригадує 24 лютого тодішній директор Херсонського міського центру соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді, а нині Заступник голови Херсонської міської військової адміністрації Антон Єфанов.

Першочергово Антон із дружиною зібралися на сімейну нараду. Ключове питання – як діяти далі. Та рішення прийняли не одразу, адже крім родини подбати треба було про десятки інших важливих у житті Антона людей –

працівників і клієнтів Центру матері і дитини та кризового центру для постраждалих від домашнього насильства. В обох установах жили жінки, які потребували допомоги.

“Я розумів, які вони розгублені. Розумів, що працівники у жодному разі не покинуть свій пост. Приблизно о 10 ранку ми зрозуміли, що за місто тривають бої. Над Херсоном літали фронтіві винищувачі, які обстрілювали місто. Ми не розуміли чи можемо евакуюватися й наскільки безпечно пересуватися дорогами. В місті був хаос. На заправках вишикувались великі черги, починалися черги у супермаркетах. Ми вирішили з водієм автомобіля, який закупили для мобільної бригади, одразу ж їхати на оптову базу, де ми купували товари для Кризового центру. Цей підприємець дав нам дуже багато продуктів, розуміючи, що скоріш за все він не отримає за них коштів”, – говорить Антон Єфанов.

Завдяки цим продуктам жінки й діти, які мешкали у Притулку для постраждалих від домашнього насильства й Центрі матері та дитина, мали запас їжі. Крім того, забезпечили клієнток теплими речами, ліками, випрацювали план, як діяти, якщо ситуація погіршуватиметься.



“Спершу притулок працював таємно”

Притулок від початку роботи, із 2019 року, став островом безпеки для жінок, де вони могли жити, отримувати допомогу психолога, юриста, відновити документи, відчути себе у колі однодумців. Аби допомога була комплексною, у місті розбудували систему протидії і запобігання гендерно зумовленому і домашньому насильству. Поліція, медики, соціальні служби: всі працювали на спільну мету – стати інструментом, який змінює життя постраждалих.

“Жінки нам довіряли, тож до притулку постійно зверталися постраждалі. Навіть на момент російського вторгнення у центрі теж були клієнтки”, – пригадує Наталія Краска.

Завдяки тому, що адреса закладу була засекреченою, російські війська не знали про його роботу.

“Це була територія вільної України про яку ніхто не здогадувався. Російські війська про притулок не знали, але з другого тижня окупації на них почали працювати люди, які знали, чим я займаюся, знали про наші сервіси. На російський бік перейшли деякі працівники міської ради, обласної адміністрації. Їх не багато, але вони всі знали нас. Втім у них не вистачало кадрового потенціалу, щоб “взятися за нас”. Вони насамперед займалися тим, щоб отримати вищі посади в окупаційних установах. Там була така собі міжвідомча боротьба”, – пригадує Антон Єфанов.

Приміщення притулку не закривали доти, поки не напрацювали стратегію, куди переселити клієнток, аби вони були в безпеці.

Зробити це довелося, бо навпроти з'явилася російська адміністративна установа.

“Я такою беззахисною себе не відчувала ніколи ні як людина, ні як керівник закладу. У нас за вікнами у нас весь час були окупаційні війська, люди постійно отримували російські рублі. У притулку на той час стало вкрай небезпечно. Ми прийняли рішення евакуювати всіх трьох клієнток притулку до Центру матері і дитини. Звісно, нам довелося взяти на себе утримання ще й клієнтів Центру матері і дитини, бо їхнє фінансування з 25 лютого припинилося, а там на той час було 8 клієнток з дітьми. Всі вони потребували їжі, води”, – каже Наталія.

“Притулок пограбували, але при цьому видали себе”

Після того, як клієнти притулку переїхали у Центр матері та дитини, приміщення зачинили. Раз на один-два тижні Антон із колегами навідувався туди, щоб перевірити чи все в порядку.

Завдяки системі безпеки, яка є у всіх притулках, заходили із запасного входу не вмикаючи світло й не привертаючи уваги. В один із таких візитів помітили, що на стіні в одній з кімнат зник телевізор.

“Я взяв ключ і пішов до вхідних дверей, щоб з внутрішньої сторони спробувати відкрити замок, але він вже був замінений. Ми зрозуміли, що тут хтось був до нас. На столі біля рецепції ми помітили пачку, якої раніше не було. Щоб не наражати себе на небезпеку,

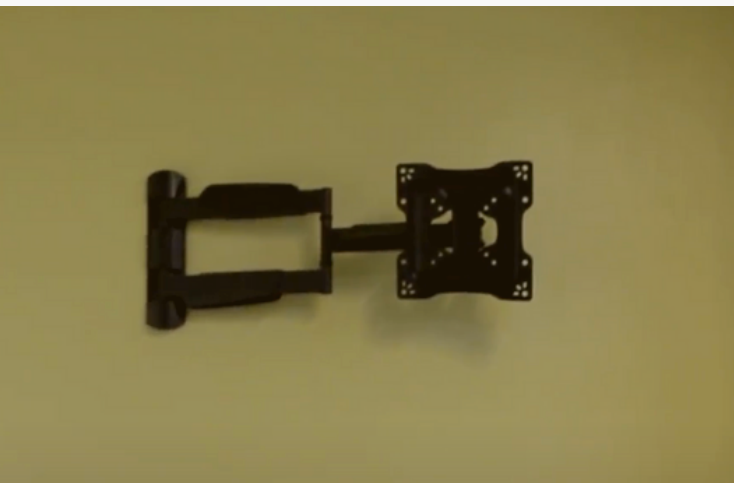
і не дати зрозуміти, що ми тут були, ми її не забирали, а лише пофотографували. У тих паперах було все – імена, прізвища, посади, хто заїжджав, для чого, куди вони ще планували їхати. Це були рішення та розпорядження окупаційної влади з оригінальними підписами виконавців зі зворотньої сторони. Схоже вони були так заклопотані крадіжкою телевізора, що просто забули ці документи”, – говорить Антон Єфанов.

Того ж вечора Антон вирішив забрати із притулку всю техніку, яка там була, щоб вона не опинилася у руках крадіїв. Та на цей раз головний вхід вже був відчинений, а з будівлі виносили все обладнання.

“Мені вдалося сфотографувати в які машини це все виносили, сфотографувати номерні знаки. Я подзвонив батьку, щоб він приїхав і на його машині ми могли прослідкувати за тими, хто обкрадав притулок. Ми зафіксували, що все це привезли до одного з підрозділів Херсонської міської ради, яку на той час захопили росіяни. Вже після деокупації я дізнався, що вони звозили туди майже всю награбовану техніку з всіх комунальних установ міста”, – пригадує керівник Херсонського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Всі ці дані передали українським правоохоронцям, а двері притулку заблокували, аби його не знищили ще більше.

“Було відчуття безсилля. Стільки сил було вкладено у цей центр, стільки душ. Це навіть грабунком не назвеш, було відчуття, що втрачаєш частину себе”, – каже Єфанов.





“Як тільки місто повернулося під контроль українського уряду, ми почали працювати над відновленням повноцінної роботи”

Темні кімнати, спорожнілі, але дбайливо застелені ліжка. Вперше відтоді, як з притулку виїхали останні клієнти, тут вмикають світло й те, що раніше не привертало уваги, стає помітнішим: запилужений простір навколо місць, де була техніка й і дрони замість камер спостереження. Натомість на своїй звичних місцях прапори України, Канади і Великої Британії, які фінансували відкриття притулку. Стяги наче завмерли у просторі і часі.

Вперше від 24 лютого керівництво притулку заходить у приміщення закладу. Й одразу ж проводять спільну нараду про відновлення роботи. До неї залучають мобільні групи поліції, які працюють із випадками домашнього насильства. Для цього поліцейські приїхали із Миколаєва. Вирішують: поки притулок не відновить повноцінну роботу, співпрацюватимуть із Миколаєвом, де теж налагоджена система протидії та запобіганню гендерно зумовленому насильству. Відвозитимуть постраждалих туди.

“Ми відновимо притулок, інші варіанти навіть не розглядаємо. У нас дуже добре продумана була система взаємодії між усіма органами,

які надають допомогу, у нас дуже гарна база. На щастя, залишилися цілими стіни і все необхідне для того, щоб починати працювати. Звісно, багато працівників виїхали з міста і я розумію, що не варто очікувати, що вони повернуться, зараз у місті небезпечно, але є альтернативи. Якщо ми вирішимо, то притулок запрацює”, – говорить Наталія Краска.

Поки ж притулок не запрацював, соціальні працівники міста допомагають у гуманітарному складі, щоб херсонці могли швидше отримати гуманітарну допомогу.





НОВИЙ СЕРВІС ДОПОМОГИ В УЖГОРОДІ

Від лютого в Ужгороді працює Денний центр соціально психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства або насильства за ознакою статі.

Приміщення обладнане всім необхідним для проведення індивідуальної та групової психосоціальної роботи.

Там постраждалі можуть працювати з психологом, отримати консультацію юриста, чи соціальний супровід. І все це безкоштовно.

За необхідності постраждалим можуть надати тимчасовий прихисток на 10 днів у кризовій кімнаті, яка працює у структурі центру.

У Денному центрі та кризовій кімнаті допомогу надають чотири соціальні працівники, психолог та фахівець із соціальної роботи.

Крім того, на базі центру, відкрили першу на Закарпатті «зелену кімнату» – це світовий підхід до опитування дітей, які стали свідками домашнього насильства. Там працює психолог, а у сусідній кімнаті – слідчий, який за допомогою засобів зв'язку зможе передати психологу потрібне питання. У «зеленій кімнаті» встановлено обладнання, яке записує розмову дитини і психолога. Цей відеозапис можна використовувати в суді без повторного допиту дитини, щоб уникнути психологічних травм і стресу.

Якщо ви чи ваші рідні страждаєте від домашнього насильства звертайтеся:

Ужгород, вул. Генерала Свободи, 9, приміщення №3, 3 поверх.

Або ж телефонуйте: 067 557 44 53 (із 8:00 до 17:00 щодня, крім вихідних).

Денний центр вдалося відкрити в рамках проекту Фонду ООН у галузі народонаселення "Міста і громади, вільні від домашнього насильства" за підтримки Ужгородської міської ради та Управління Верховного комісара ООН у справах біженців.

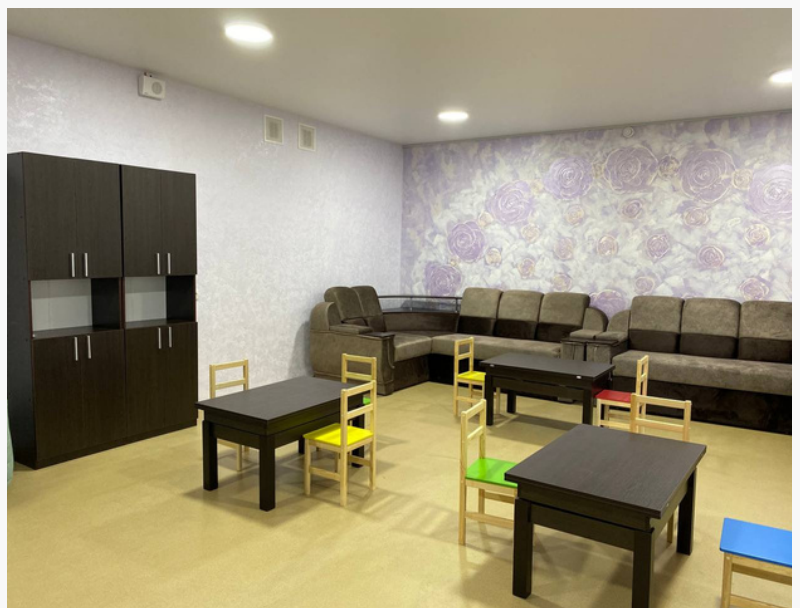
У Кропивницькому запрацювала кімната кризового реагування

У Кропивницькому відтепер працює кімната кризового реагування для осіб, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі.

Там жінки та дівчата цілодобово можуть отримувати допомогу, знайти прихисток та спокій.

Кризова кімната розрахована на десятох жінок із дітьми. Там вони можуть перебувати від 10 до 20 днів. Якщо потребують тривалішого проживання, тоді можуть оселитися у притулку для постраждалих.

Адреса кімнати кризового реагування засекречена, аби кривдники не змогли про неї дізнатися.



Відкриття кімнати стало можливим завдяки проекту Фонду ООН у галузі народонаселення "Трамплін до рівності", за підтримки Кропивницької міської ради, громадської організації "Віра, Надія, Любов", благодійної організації МБФ "СМАЙЛ", за фінансування уряду Швеції та за сприяння Офісу Віцепрем'єр-міністерки з питавь євроінтеграції та євроатлантичної інтеграції.



Спільнота однодумців стає більшою

ПОНАД 1000
ПІДПИСНИКІВ НА
КАНАЛІ



«ВІЛЬНІ ВІД НАСИЛЬСТВА»

телеграм-канал для експертів, координаторів,
консультантів, що працюють у сфері протидії і
запобігання гендерно зумовленому насильству

переходьте за
посиланням і
підписуйтеся



НОВИНИ МІСТ І ГРОМАД

57 заходів

257 учасників



Авангард

У місті створили відділ соціального захисту населення. На черзі створення Денного центру надання допомоги постраждалим від домашнього насильства.

Кропивницький

У місті почали роботу притулок і кризова кімната для постраждалих від насильства. Запрацював також гінекологічний кабінет безбар'єрного доступу.

Лубни

У місті створили Telegram-канал для реагування на випадки домашнього насильства.

Полтава

У місті відкрили простір для жінок і дівчат "Вільна".

Старокостянтинів

У місті розпочалась розробка програми для кривдників.

Херсон

Мобільні Центри допомоги врятованим проводять спільні виїзди з правоохоронцями на деокуповані території.

«Міста і громади, вільні від домашнього насильства» – це проєкт UNFPA, спрямований на посилення спроможності та ролі міст і громад у наданні допомоги постраждалим від домашнього насильства та запобігання таким випадкам.

Проєкт реалізовується завдяки підтримці урядів Великої Британії та Канади у межах програми UNFPA з протидії та запобігання гендерно зумовленому насильству.



**МІСТА І ГРОМАДИ,
ВІЛЬНІ ВІД ДОМАШНЬОГО
НАСИЛЬСТВА**

...